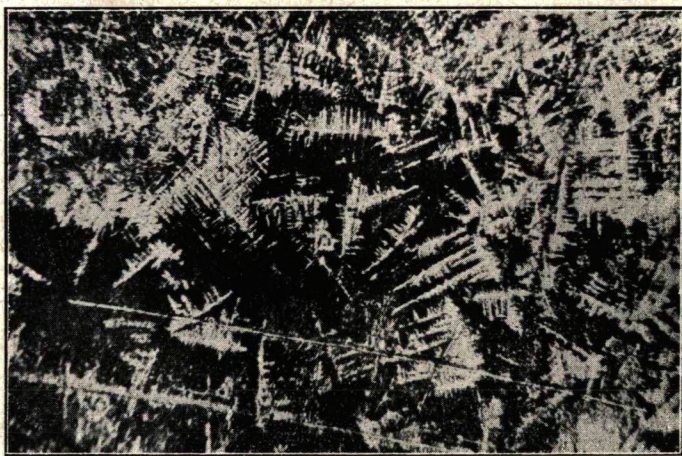

A Stanija-i (Sztanizsa, Románia) altait.

Írták: DR. KOCH SÁNDOR és DR. GRASSELLY GYULA.

2 eredeti analízissel és 1 képpel.

Az ólom telluridja, a galenittal izomorf altait, Európában egyedül Staniján, a Wilanella teléren fordul elő szabadszemmel is látható nagyobb példányokban. Különösen gazdag volt előfordulása a huszas évek végén.¹ Ezt a ritka ásványt általában finom szemekben hintve, vagy vékony, finomszemcsés erecskék alakjában találták a nevezett

Altait hexaederes vázkristályai.

Hexahedral skeleton-crystals by altaite. || Nic. 50 x

telér kvarcos-nakritos telértöltelékeiben, nála idősebb, idiomorf, ural-
kodó (210) forma alkotta, piritkristálykák társaságában. Ezen előfordu-
lásán kívül, nagy ritkaságképpen, találták egyes nagyobb, kevés kvarc
és nakrit szennyezte, kristályos példányokban is, esetleg termés arany
társaságában. Pékányunk közel tiszta érc, súlya 30 gr.

A rendkívül finomszemcsés érc színe régi törési felületein sárgás,
friss törési felületeken ónfehér, igen erős fémfénnyel. A példányon az
(100) szerinti kitűnő hasadás azonnal szembeötlik. A telértöltelékben
hintve előforduló altait, víztiszta kvarckristálykák béléte, igen apró
üregesekék falain cca 0,1 mm nagyságú, (111) és (100) formák alkotta
kombinációk alakjában nőtt fent.

A vaskos ércből ércsiszolatot készítve, a kitűnően csiszolható és
fényesíthető érc igen erős fényt és kissé sárgásba hajló fehér színt mutat.
Keresztezett nikolok között teljesen izotrop. Cc. HNO_3 -al 15–20 sec.
időtartamig óvatosan étetve, rendkívül finomszemcsés alapanyagba

szabálytalanul elhelyezkedett hexaederes vázkristályok alkotta halmazok jelennek meg. (1. kép). Azt a „piszkos sárga” színű ásványt, melyet Helke, mint zárványt észlelt, az altaithból nem találtuk, ugyanígy aranyat sem.

Stanijai altaitról mennyiségi elemzés eddig nem készült. Helke fent idézett munkájában közli *F. Weibke* kvalitatív vizsgálatának eredményét, mely szerint altaitunk cca. 0,7% Ag és Au-t és cca. 0,5% Bi tartalmazna. Egy telértöltelékben hintett (1.) és egy tiszta kristályos (2.) stanijai altait mennyiségi elemzésének eredményét a következőkben közöljük.

Anal.	1.	2.
Pb	58.19%	60.17%
Te	35.55 „	37.55 „
Fe	— „	0.69 „
Fe ₂ O ₃ +Al ₂ O ₃	1.16 „	—
CaO	0.82 „	—
MnO	nyom	—
CO ₂	0.64 „	—
H ₂ O	0.10 „	—
Oldhatatlan	3.34 „	1.93 „
	99.80%	100.14%

A szennyezéseket levonva, az eredményt 100%-ra átszámolva:

	Ideális összetétel	1.	2.
Pb	61.89%	62.08%	61.71%
Te	38.11 „	37.92 „	38.29 „
	100.00%	100.00%	100.00%

Az elemzett példányokban sem ezüstöt, sem aranyat, sem pedig bizmutot nem találtunk.

Készült a Szegedi Tudományegyetem Ásvány-Kőzettani Intézetében. 1950.

Altaite from Stanija. (Sztanizsa Roumania)

By S. KOCH and GY. GRASSELLY.

With one plate and two analyses contained in the Hungarian text.

The only occurrence of altaite in Europe is Stanija, here it can be found in the Wilaneta lode in larger specimens also visible to the naked eye. It is a lead telluride and isomorpheous with galena. It was detected in considerable amounts in the late twenties¹. This rare mineral generally occurs desseminated in fine granules, or as minute veins in the quartznacrinite fillings associated with idiomorphic pyrite of older origin crystallized according to (210). Besides this occurrence it can still be found very rarely in larger crystalline specimens contaminated with subordinate amounts of quartz and nacrinite.

The very finely granulated ore shows on the old fractured surfaces a yellowish, on the freshly fractured ones tin white colour with a strong metallic lustre. The perfect cleavage (100) is very striking. The altaite occurs disseminated in the filling of the lode in combinations (111) and (100), on the walls, 0.1 mm. in size, of the minute hollows lined with quartz crystals clear as water.

On preparing polished sections from the crystalline pure ore, most suitable for polishing, it reflects light strongly, exhibiting a white colour inclining slightly to yellow.

Between crossed nicols it is completely isotrope. On careful etching with concentrated nitric acid for 15—20 seconds an aggregate composed of hexahedral skeleton crystals can be detected in the extremely finely granulated ground substance. (Fig. 1.)

In *Helke's* work the results of F. Weibke's qualitative examinations are reported according to which this quantitatively as yet not examined altaite contains about 0.7% Ag and Au and approximately 0.5% Bi. The results of a complete analysis from a disseminated lode filling (analysis 1.), and that of a pure crystalline ore (analysis 2.), are contained in the Hungarian text.

Contribution from the Mineralogical and Petrographical Institute of the University of Szeged (Hungary). 1950.

АЛЬТАИТ ИЗ СТАНИИ. (РУМЫНИИ.)

Др. Ш. Кох и Др. Д. Грасселля. Анал. 1—2 и рис. 1. в венгерском тексте. Этот редкий минерал в больших, чистых экземплярах встречался в этом месторождении на конце двадцатых год. Вытравленные его шлифовки показывают под металлическом микроскопе прекрасные скопления скелетно-кристаллического построения. Аналитические результаты видны под анал. 1—2.

IRODALOM.

1. A. *Helke*: Beiträge zur Kenntniss d. Golderzgänge am Ungarberge und am Ferizel bei Stanija in Siebenbürgischen Erzgebirge, Rumänien, Mineralogischen und petrografischen Mitteilungen, Neue Folge, Bd. 44. 1933. S. 265.

